

Sammanställning av dialogmöte 1 med offentliga aktörer gällande naturrestaureringsförordningen, med fokus på marina ekosystem

Datum: 28 maj, 2025 kl. 09.00-12.00

Medverkande: Representanter från myndigheter, Länsstyrelser och kommuner

Syfte med mötet: Att deltagarna på mötet får dela med sig av sina perspektiv och synpunkter angående naturrestaureringsförordningen. Fokus på detta möte var belastningar, potentiella åtgärder, hinder och styrning i relation till restaureringsförordningen (NRF) och havsmiljön (artikel 5 i NRF). Materialet från dialog 1 utgör arbetsmaterial för havs-och vattenmyndigheten i arbetet med att ta fram ett förslag på plan för Naturrestaurering. Under hösten 2025 kommer en andra dialog med möjlighet för olika aktörer att lämna synpunkter på utkastet till förslaget.

Deltagare: Sveriges kommuner och regioner, Region Halland, Örnköldsvik, Sjöfartsverket, Jordbruksverket, Boverket, Sveriges lantbruksuniversitet, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Trafikverket, Orust kommun, Östhammar kommun, Kalmar kommun, Kungälv kommun, Göteborg stad samt representanter från samtliga kustlänsstyrelser.

Belastningar och miljöproblem

Många aktörer är eniga om att **fisketrycket är för hårt**, och det behövs ytterligare regleringar. Hänsyn till lokala och regionala populationer är viktigt att integrera i fiskeriförvaltningen. Företrädare för fiskenäringen lyfter att det gjorts framsteg och finns hållbara lösningar.

Övergödning och miljögifter lyfts som betydande belastningar, som är viktiga att ta itu med i ett större perspektiv, "från källa till hav".

Även fysisk påverkan och förlust av habitat är ett problem. Kommunerna upplever att det är ett högt exploateringsstryck i kustnära och marina miljöer, och det är en svår avvägning att balansera exempelvis grön omställning med skydd av naturvärden.

Förorenade sediment lyfts också som ett problem på kommunal nivå.

Underlag för arbetet med NRF

Flera kommuner och vissa länsstyrelser upplever att det finns **brister i underlag** för marina habitat, både gällande utbredning, status och arealer. Det behövs mer data för att få koll på olika livsmiljöer och deras utbredning och det är viktigt att veta att vi sätter in åtgärder på rätt ställe. Kunskap om djupa mjukbottnar behöver förbättras.

Företrädare från Vattenmyndigheten lyfter att de har bra digitalt underlag som kan användas inom NRF, exempelvis information om **miljökvalitetsnormer**.

Möjlighet att använda **äldre data som referensdata** för restaureringsprojekt.

Det finns mycket underlag inom olika **projektansökningar för havsbaserad vindkraft** som kan vara användbara.

Havs- och vattenmyndigheten har gett Sveriges geologiska undersökning, SGU, i uppdrag att ta fram mer detaljerade underlag, det ska kommuniceras tydligt i projektet vilka underlag myndigheten har använt. Det är också viktigt att HaV utvecklar beskrivningar i klarspråk vad som ingår i olika naturtyper.

Samordning och samverkan

Behov av att förtydliga ansvarsfördelning: Offentliga aktörer lyfter att ansvarsfördelningen behöver förtydligas. Viktigt att staten förtydligar vad som förväntas av olika aktörer och vägleder arbetet.

”Stuprörsförvaltning”: Nuvarande förvaltning upplevs till viss del som fragmenterad och ekosystemen delas upp och skapar stuprör vilket försvårar helhetsperspektiv.

Stärk upp nuvarande förvaltning: Länsstyrelserna anser att de i stora drag redan arbetar aktivt med åtgärder som bidrar till restaureringsförordningen, i och med arbetet med havsmiljödirektivet; HMD, och i viss mån vattendirektivet. Men det finns vissa skillnader, och fokus på restaureringsåtgärder är nytt. NRF kan bli ett bra komplement till Åtgärdsprogram för havsmiljön (ÅPH) i Havsmiljödirektivet (HMD), då dessa förvaltningssystem beskrivs som ”tandlösa”. ÅPH för att det inte är juridiskt bindande och HMD för att det inte leder till faktiska förbättringar utan upplevs mer som ett sätt att rapportera in till EU hur status ser ut – men att det inte är ett bra styrmedel för att få effekt.

Behov av kompetens och resurser på lokal nivå: Kommunernas roll upplevs som otydlig. De har i dagsläget ett övergripande ansvar för flera viktiga samhällsfunktioner och det varierar i hög grad hur mycket resurser och kompetens som finns inom naturrestaurering. Både Sveriges kommuner och regioner, SKR, och företrädare från olika kommuner lyfter behovet av långsiktiga resurser och kompetenshöjande insatser.

Dela data och kunskap: Samordning av data och gemensam kunskapsyta för restaurering, underlag och åtgärder efterfrågas. Exempelvis en gemensam Sharepoint där vi kan dela data, underlag, goda exempel med mera.

Bättre samverkan: Generellt sett efterfrågas mer samverkan mellan samtliga aktörer. Staten förväntas ta en ledande roll i att skapa ytor och metoder för samverkan mellan offentliga aktörer, samt mellan offentliga och privata aktörer och näringsliv/markägare. Åtgärdssamordnare lyfts som en viktig kontaktpunkt som kan förmedla både kunskap och uppdrag mellan nationell, regional och lokal nivå.

Åtgärder och styrmedel

Områdesskydd och föreskrifter: Passiva åtgärder som områdesskydd är viktiga, men det är en lång process att inrätta nya skyddade områden. En åtgärd som upplevs som genomförbar är att se till att finns uppdaterade skötsel- och bevarandeplaner och föreskrifter för existerande skyddade marina områden. Det är viktigt att utbyta kunskap och erfarenheter kring vad som fungerar och följa upp effekterna av områdesskydd.

Jordbruket är källan till övergödningen i havet och vattendrag, det behövs ytterligare riktade stöd för att åtgärda detta övergripande problem.

Ekosystembaserad förvaltning lyfts som ett positivt arbetssätt där man jobbar med helheten, och inte skiljer på land och hav.

Samhällsinformation och politisk vilja: Viktigt att vi förankrar NRF med både allmänhet och politiker för att få genomslag och ökad acceptans för vad förordningen kommer att innebära i praktiken.

Goda exempel:

Ekosystembaserad havsförvaltning lyfts om positivt för ett helhetsperspektiv på förvaltningen:
<https://ebhf.se/>

Life sure är ett projekt i Kalmar där en hållbar metod för att avlägsna sediment i grunda vikar ska utvecklas: <https://kalmar.se/bygga-bo-och-miljo/life-sure.html>

NORA – Inom detta projekt finns det en metodik och handbok framtagen med fokus på att restaurera ostron <https://nora-europe.eu/>

Finansiering av åtgärdsarbete

Långsiktig finansiering: Viktigt att det finns en långsiktighet i finansieringen – vilket upplevs som en stor utmaning på flera håll i förvaltningen. Korta mandatperioder, riktade och tidsmässigt begränsade projektmedel och bidrag skapar en kortsiktighet som krockar med långsiktig återställning av ekologiska funktioner. Att nå effekt kan ta lång tid!

Logisk finansiering: Det finns en risk att bidrag och projektfinansiering blir väldigt detaljstyrt – och man saknar mandat att arbeta med hela ekosystemen. Företrädare från akademi och forskning framhåller vikten av att det ska finnas variation för forskningsmedel. Riktade medel kan

riskera att gynna den nuvarande förvaltningen. Risk för undanträngning mellan skydd/skötsel och restaurering. Möjliga vägar framåt: Att ha en liknande "restaureringsfond" som för vattenkraften lyfts som ett alternativ, även att villkora kompensation och restaureringsåtgärder vid tillståndsprövning av nya verksamheter.

Private Public Partnerships (PPP) kan vara en väg framåt. Det är också viktigt att finansieringen täcker uppföljning av åtgärderna.

Många aktörer lyfter att vi behöver bli bättre på att visa **vad det kostar att inte göra något**.

Lokalt politiskt stöd avgörande för att medel ska avsättas i kommunerna.

Lagstiftning och regelverk

Snabbspår för tillstånd? Det är krångligt för restaureringsprojekt att få tillstånd, det skulle kunna finnas ett snabbspår för "positiva" projekt i miljöprövning. Men det finns också risker med att inskränka miljöprövningen eftersom den fyller en viktig funktion. Att skapa snabbspår kan också leda till problem i framtiden.

Det är svårt att fånga **kumulativa effekter i miljöprövningar**. Vissa insikter om miljö och ekosystemkomponenter skiljer sig mellan lokalt, regionalt och nationellt perspektiv. Viktigt med helheten och att det finns en medvetenhet om hur ekosystemen interagerar på alla nivåer.

Strandskyddets roll: En hel del oro bland deltagarna gällande att ny lagstiftning kring strandskyddet riskerar att urholka naturskyddet och påverka ekologiska samband negativt. [Information om de nya bestämmelserna på Naturvårdsverkets hemsida.](#)

Regelöverlapp och otydlighet hämmar åtgärder, om det är svårt att förstå hur detta ska implementeras kommer det att dröja onödigt länge innan vi kommer igång med faktiska åtgärder.

Försiktighetsprincipen fungerar inte längre, den används omvänt – kan vi inte garantera att det innebär för stora ekologiska förluster så är det mer låt-gå mentalitet.

Kommuner upplever att de har **bristande rådighet över den fysiska planeringen** i havsmiljön, samtidigt som det finns ett stort exploateringstryck på vissa håll. En översyn av Plan – och bygglagen, PBL, och att inkludera ett mer ekologiskt perspektiv föreslås.

Synergier och samhällsmål

Klimat- och restaureringsmål bör samordnas.

Kommunikation med allmänheten är nyckel till acceptans.

Samhällsnytta behöver synliggöras för bredare stöd.